

Ana Šeremet

Posttravmatska stresna motnja in navezanost med hrvaškimi vojnimi veterani in njihovimi ženami. Doktorska disertacija. Mentor: Christian Gostečnik. Univerza v Ljubljani, Teološka fakulteta. 2023. X, 237, II str. <https://repozitorij.uni-lj.si/IzpisGradiva.php?id=145653&lang=slv>

Doktorska disertacija z naslovom ‚Posttravmatska stresna motnja in navezanost med hrvaškimi vojnimi veterani in njihovimi ženami‘ kandidatke Ane Šeremet je izvirno znanstvenoraziskovalno delo, v katerem avtorica raziskuje odnos med simptomi posttravmatske stresne motnje (PTSM), kakovostjo zakonskega odnosa in navezanostjo na partnerja pri hrvaških veteranih in njihovih ženah. Disertacija obsega 11 poglavij, od katerih jih 5 predstavlja teoretični del, preostala pa empirično raziskavo.

V uvodnem, teoretičnem delu so predstavljena dosedanja znanstvena spoznanja na področju posttravmatske stresne motnje, sekundarne travmatizacije žena veteranov in odrasle navezanosti, pa tudi teoretična osnova modela relacijske družinske terapije – kot možne oblike pomoči pri razreševanju travmatske izkušnje. Na koncu teoretičnega dela avtorica svoj raziskovalni problem uspešno povezuje z duhovno komponento ter s prikazom travmatskih izkušenj in soočanja z njimi skozi primere iz Svetega pisma.

V empirični del raziskave je bilo vključenih 300 posameznikov. Vzorec sta sestavljali dve skupini: (75) veteranov z diagnozo PTSM in njihove žene ter (2) 75 veteranov brez diagnoze in njihove žene. Udeleženci so reševali serijo psihometričnih lestvic. S t-testom za neodvisne vzorce smo testirali, ali se dve skupini veteranov in njihovih žena v kakovosti zakonske zveze razlikujeta. Z diadično metodologijo smo testirali štiri ločene modele neodvisnosti med akterjem in partnerjem z anksiozno/izogibno navezanostjo kot napovednikom in simptomi PTSM kot merilom. Na koncu smo izvedli osem mediacijskih analiz za testiranje neposrednih in posrednih učinkov anksiozne in izogibajoče navezanosti posameznega partnerja na razmerje med simptomi PTSP žena veteranov ter simptomi PTSM veteranov – in obratno.

Žene veteranov z diagnozo PTSM poročajo o višjih stopnjah simptomov PTSM, višjih stopnjah anksiozne navezanosti ter višjih stopnjah zakonske kohezije kot žene veteranov brez diagnoze PTSM. Veterani z diagnozo PTSM poročajo o višjih stopnjah simptomov PTSM in višjih stopnjah zakonske kohezije kot veterani brez diagnoze PTSM. Ko gre za žene veteranov brez diagnoze PTSM, je bil ugotovljen pomemben ‚*partner effect*‘ med odnosom anksiozne navezanosti in simptomov PTSM. Ali drugače – anksiozna navezanost žensk pomembno pozitivno napoveduje njihovo raven simptomov PTSM ter raven simptomov PTSM pri njihovem partnerju. Razviden je posredni učinek simptomov PTSM veteranov na simptome PTSM pri ženskah – in hkrati posredni učinek simptomov PTSM žena na simptome PTSM veteranov prek anksiozne navezanosti žena.

Izvirnost doktorske disertacije je v njeni poglobljeni in kompleksni predstavitvi ter v razširitvi dosedanjih spoznanj in izhodišč na področju sekundarne travmatizacije in vloge navezanosti. Ta spoznanja in rezultati raziskave dajejo dragocene implikacije za svetovalno in psihoterapevtsko delo s travmatiziranimi posamezniki – pomembno je, da v terapevtsko delo s travmatiziranimi posamezniki vključimo zakonca in obravnavamo tip navezanost na partnerja.

Christian Gostečnik